

Abrahams frygt og bæven ifølge Kierkegaard

Anmeldt af Josua Christensen

"Det er da nu min agt af fortællingen om Abraham i form af problemata, dvs. 'problemer', at uddrage det dialektiske, der ligger i den, for at se hvilket uhyre paradoks troen er, et paradoks, der formår at gøre et mord til en hellig og gudvelbehagelig handling, et paradoks, der giver Abraham Isak igen, hvilket ingen tænkning kan bemægtige sig, fordi troen netop begynder der, hvor tænkningen hører op." S.79

Søren Kierkegaards værker udgives i disse år igen, nu i en lempelig bearbejdningsform af Kierkegaardskorperten Jens Staubrand. Og det er en håndsækning til de læsere, som gerne vil læse Kierkegaards skarpe filosofiske og teologiske udredninger, men måske ikke er helt hjemme i græsk, latin eller for den sags skyld antikkens – og 1800-tallets teater og litteratur.

'Abrahams frygt og bæven' bærer undertitlen 'dialektisk lyrik' hvilket refererer til Hegels dialektiske princip, som forfatteren bruger til at modstille Abraham på forpligtelser; dels overfor sin søn og dels overfor Gud.

Modsætningen handler samtidig om den enkelte over for det almene, og om hvorvidt almene etiske principper (fx du må ikke slå ihjel) kan suspenderes under henvisning til en absolut forpligtelse overfor et individuelt kald.

I virkeligheden en diskussion, som kan perspektiveres til nutidens radikaliseringsdebatter. Men her problematiserer Kierkegaard den heltestatus, som Abraham

får i datidens teologiske fremstilling. Abraham er ikke som de tragiske helte, der ofrer sig selv eller familiemedlemmer i en større sags tjeneste, siger forfatteren, tværtimod kan hans handlinger tolkes som et udtryk for et vanviddets håb og et selvhad (s.29), og under alle omstændigheder må Abraham have gennemgået en total resignation overfor det løfte, Gud havde givet ham, inden han begiver sig afsted på trosrejsen.

Vejen til troen

Kierkegaards mål er bl.a. at påpege, at man ikke kommer længere end til troen, i en tid, hvor det ellers var et yndet udsagn, som filosoffer, teologer og andet godfolk brugte om deres respektive forsøg på at forklare tilværelsens omdrejningspunkt. I troen vinder vi alt, siger han (s.73). Troen er en lidenskab (s. 100). I troen er der evig ungdom (s.31). Men, siger han, vi glemmer eller underspiller, at vejen til troen er fyldt med frygt og bæven; følelser, som i den grad må have kendetegnet Abrahams 3 dage lange vandring til offerhøjen på Morijas bjerg.

Hvori det lyriske består, er straks sværere at sige, men Kierkegaard digter videre på de sparsomme oplysninger, Bibelen giver os om Abrahams rejse til Morija for at ofre sin søn Isak, idet han skaber forskellige scenarier, hvor Abraham udtrykker, hvad han tænker om den forestående handling. Herved træder paradokset tydeligt frem, for Abraham kendte ikke til historiens afslutning, da han forlod sin hustru, sin betroede tjener og begav sig

Søren Kierkegaard: Abrahams frygt og bæven - dialektisk lyrik ved J. Staubrand 196 sider 250 kr. Søren Kierkegaard Kulturproduktion

afsted for at dræbe sit eget barn. Havde han gjort det, var det vel ikke en troshandling?

Men på den anden side vil enhver person, som ville efterligne Abrahams handlinger, blive arresteret og underlagt en nærmere psykiatrisk undersøgelse, fordi det er i åbenlys strid med almene etiske regler og gældende lov. Paradokset fastholdes lige til bogens sidste sætning: 'Enten er der da et paradoks til, at den enkelte som den enkelte står i et absolut forhold til det absolutte, eller Abraham er tabt'.

Udfordrer selvforståelsen

Bogen er på vanlig Kierkegaardsk vis fyldt med en række hen-

visninger til klassiske og moderne (for den tid) fortællinger, som skal forsøge at belyse den bibelske tekst fra nye vinkler. Nogle er da også med til at tydeliggøre, at den bibelske beretning ikke er nogen glansbillede-fortælling om helte og fantasirejser, men tværtimod udfordrer den menneskelige selvforståelse, som universets midtpunkt.

Men der er også temmelig lange udflygter, som fører læseren til havets bund med Agnete og Havmanden, til oraklet i Delfi og mange andre steder, som måske nok kunne undværes.

De "kendte" og deres tro

Anmeldt af Kristian Kristiansen

Helt ind til både benet og smertegrænsen er vi alle pinligt bevidste om, i hvor høj grad tiderne har skiftet.

Det viser sig på mange måder - fx også indenfor bogbranchen. Jeg kom til at tænke på det, da en bog med 17 kendte danskeres beretninger om deres personlige trosliv landede på mit bord til anmeldelse.

Tilbage i 1952 og 1953 udkom under samme overskrift nemlig to tilsvarende bind, det ene redigeret af biskop Erik Jensen og det andet af Aage Falk Hansen, en fremtrædende initiativtager på det kirkeligt-sociale område. Sidstnævnte skitserede baggrunden for det fælles projekt med disse ord:

"Diskussioner om livsanskuelsesspørgsmål har deres betydning, men måske har det for mange endnu større værdi at få et indblik i en livsanskuelse, en tro i funktion i et menneskeliv."

Det er overvejelser, der har bibeholdt aktualiteten, må man

sige. Der er dog én meget væsentlig forskel på de to udgivelser: dengang stod den kristne tro stort set uimodsagt; det er ikke nogen given sag i vore dage.

Billedet er blevet mere broget: rådgiver og foredragsholder Lars Juhl, der beskriver sin gudstro som værende på tumlingestadiet, dvs. at han vælter lidt rundt og ikke helt ved, hvordan man skal være kristen på "den rigtige måde"; den meget vidende udlandsredaktør Anna Libak, hvis tro bl.a. har vaccineret hende mod at sætte andre mennesker på en piedestal; justitsminister Søren Pind, der peger på de etiske fordringer i kristendommen, "hvor vi vil falde, uanset hvad vi gør"; skuespilleren Solbjørg Højfeldt, der "vil sige," at hun er buddhist, og tidligere MF, Özlem Cekic, som er muslim og i taknemlighed

overfor livet føler sig forpligtet til at gøre en forskel for andre. Og endelig skriver religionssociolog Ina Rosen om sit forhold til jødedommen.

Andre interessante bidrag vedrører den kristent inspirerede billedkunstner Maja Lisa Engelhardt, den tidl. borgmester og minister Thorikild Simonsen samt Jann Sjursen, der idag er formand for det landsdækkende Råd for Socialt Udsatte.

17 personlige og vedkommende indsigter, der selvfølgelig også piker lidt til den jævne danskers nyfikenhed omkring "de kendtes" gøre, laden og tænken.

Min tro. 17 personlige fortællinger • 208 sider • 250 kr. Kristeligt Dagblads Forlag

Berigende og befriende bøn

Anmeldt af Edith Theis-Nielsen

Bøn i Bevægelse er et glimrende værktøj med bog og DVD, hvor læseren bliver introduceret til Paulus' bønner i Efeserbrevet som grundsten.

Det er bøn delt op i 28 led med hver sin kropslige bevægelse. At bringe kroppen ind i bønnerne "er en hjælp til at komme dybt ind i bønnens mangfoldige landskab", men Borgsø peger på, at man må træde varsomt, måske benytte en vejleder og overveje, hvad man lukker sig op for i mødet med Gud, fx følelser, minder og sårbarhed.

Bevæg dig med DVD demo

Hvert af de 28 bønne-led med tilhørende bevægelse gennemgås i bogen med en kort inspirerende introduktion, en beskrivelse af bevægelsens baggrund og hvordan man gør den, samt en illustration. Det er godt at begynde med at læse bogen, dernæst afspille DVD'en med lyd (dansk eller norsk), mens man gør bevægelserne, for så ser man nemt, hvordan man gør i samklang med bøn. Dog savner jeg en APP med demo af Bøn i Bevægelse til min smartphone og tablet! Man kan blive online medlem af et Bøn i Bevægelse fællesskab, men det dækker over mere end blot en demo som DVD-en, se areopagos.dk.

I bogen kan man læse, hvad det betyder at have foldede hænder, at have åbne håndflader, brede armene ud, at strække sig efter Gud, at knæle, at stå oprejst, at løfte hænderne, og hvordan bevægelserne i bog og DVD hænger sammen med Bibelen og kirkens trospraksis.

Samvær med Gud

Målet med bøn i bevægelse er samvær med Gud, helt at overgive sig til ham med krop, sjæl og ånd og lade Gud handle igennem det, så man får en mere helhedsorienteret kommunikation. På den måde kan man lære Jesus bedre at kende og lære mere om kontinuerlig bøn, som Helligånden beder i os efter Guds hjerte, jf Romerbrevet 8,26-27. Altså ikke blot tale til Gud, men også lytte til Helligånden, for kroppen "er et tempel for Helligånden", hvilket bogen uddyber.

Når man udtaler ord fra Bibelen samtidig med, at man bevæger kroppen langsomt, sker det, at Bibelens ord synker ind og virker i både krop og sind. Jesus og Paulus opfordrer os flere gange til altid at være vendt mod Gud, skriver forfatteren. Det er berigende og befriende samtidig med, at det kan være banebrydende, rensende, og en fornyelse af kristen åndelig praksis. Det forudsætter dog, at man selv udfører bevægelserne og ikke nøjes med blot at se på materialet!

Øyvind Borgsø: Bøn i Bevægelse 102 sider + DVD • 235 kr. • Forlaget Areopagos

AGLOW
INTERNATIONAL
DANMARK

AGLOW ER ET TVÆRKIRKELIGT FÆLLESSKAB AF OG FOR KVINDER OG MÆND I ALLE ALDRE

AGLOWMØDER

I Aglow i Danmark findes der i dag 21 kvindegupper og 3 mandegupper. Hver måned holdes der møder i de enkelte grupper. Datoer for disse møder m.m. kan ses på:

www.aglow.dk under 'Mødedatoer'

info@aglow.dk • [facebook.com/aglowdanmark](https://www.facebook.com/aglowdanmark) • tel. 2133 8642

Alle er velkomne

